

स्नेहल भाटकर - भाग २

'नीलकमल' हा माझा एकट्याने स्वतंत्रपणे केलेला पहिलाच हिंदी चित्रपट होता. तेव्हाच एच.एम्. व्ही ने बोलावून मला सांगितले की एकतर तू आमच्या कंपनीत नोकरी कर नाही तर बाहेर जाऊन चित्रपटांत काम कर. मी अजून काही दिवस नोकरी करायचे ठरविले.

परंतु लौकरच शर्मार्जींची गीताबालीशी भेट झाली आणि तिच्या सोबत 'सुहाग रात' हा पुढील चित्रपट करण्याचे त्यांनी पक्के ठरविले. ते त्या धुंदीतच होते. त्यावेळी त्यांनी माझे बी. वासुदेव हे नाव बदलून स्नेहल भाटकरअसे नाव दिले. चित्रपट तुफान यशस्वी झाला. शोभना समर्थ ह्या आपली मुलगी नूतन हिच्यासाठी चित्रपट बनवित होत्या. त्याला संगीत देण्यासाठी त्यांनी मला खास बोलावून घेतले. तो चित्रपट होता 'हमारी बेटी' !

त्यानंतर मला 'छबिली' मिळाला. नूतनने त्या चित्रपटात सहा गाणी म्हटली आहेत. ती या माझ्या जागेत आपल्या ड्रायव्हर बरोबर येत असे. तिला खूपच तालीम द्यावी लागली. बहुतेक गाणी यमन कल्याण वर आधारित होती. त्यानंतरच आम्ही 'ऐ मेरे हमसफर' हे गाणे घेतले. (गाणे अगदी भावूकपणे म्हणतात. मला वाटतं चित्रपटातील त्यांची बरीच गाणी त्यांनी अशाच भावनेने म्हटली असावीत.) 'ऐ मेरे हमसफर' नंतरचे गाणे म्हणजे 'लेहेरों पे लेहेर' !

प्रश्न - त्यानंतरचे अविस्मरणीय गाणे 'हमारी याद आयेगी' असंच ना ?

उत्तर - हो, हो, ते खूपच आवडले लोकांना.

प्रश्न - शीर्षक गीताच्या काही खास आठवणी आहेत का ?

उत्तर - हो तर. किदार शर्मांकडून सगळी औपचारिकता पूर्ण झाली होती. फक्त मी लताला भेटून तू हे गाणे म्हणशील का एव्हढेच विचारायचे बाकी होते. त्यासाठी मी तिला भेटायला तिच्या घरी गेलो. ती म्हणाली उद्या बघूया. दुसऱ्या वेळी सुध्दा तिच्याकडून तेच उत्तर आले. नंतर ती मला आपल्याबरोबर 'राजकमल' स्टुडिओत घेऊन गेली. तिथे शांतरामांच्या चित्रपटाचे काम जोरात सुरु होते. संगीत सी. रामचंद्र यांचे होते. बहुधा तो 'स्त्री' हा चित्रपट असावा. मी खूप वेळ वाट पाहिली. अखेर खूप उशीर होऊ लागला. शेवटी लता म्हणाली, "तुम्ही हे गाणं आशाकडून का नाही गाऊन घेत ?" मी समजलो आणि तेथून निघालो. किदार शर्माना झालेला प्रकार सांगितला. ते म्हणाले, "त्यापेक्षा आपण मुबारक बेगमला घेऊया. ह्या गाण्याला तिचा आवाज खुलून दिसेल."

प्रश्न - तुमच्या बन्याच गाण्यांना तलतचा आवाज आहे. तुम्ही त्याचे चाहते होता की निर्मात्यांना त्याचा आवाज आवडत असे?

उत्तर - 'पगले' साठी मी त्याला बोलावले होते. 'दिवाली की रात' साठीही मीच बोलावले. 'जिंदगी किस मोड पर लायी मुझे' किती सुरेख गाणे आहे.'

प्रश्न - तुम्ही एकंदरीत किती चित्रपटांना संगीत दिले?

उत्तर - जवळ जवळ ३०. शिवाय १७ बाल चित्रपट.

प्रश्न - भाटकर साहेब, तुमचे आवडते संगीतकार कोण बरे?

उत्तर - खूपच. परंतु त्यातल्या त्यात नैशाद आणि मदन मोहन जास्तच ! (ते आपल्या बँगेतून एक कविता हुडकून काढतात.) ही बघा मदन मोहन यांच्या हस्ताक्षरातील गङ्गल. एकदा ते एच.एम् व्ही मध्ये आले अस्ताना त्यांनी ती तिथेच लिहून काढली होती.

दि. १७ जुलै १९९९ मध्ये मुंबईत स्नेहल भाटकर यांचा जन्म झाला. ते आपली पत्नी, मुलगी स्नेहलता आणि अविनाश व रमेश या दोन पुत्रांसह ते मुंबईत राहतात.

त्यांच्या काही संगीतरचना पुढीलप्रमाणे आहेत. 'गुनाह' मधील एक गाणे त्यांच्या नावावर आहे परंतु भाटकर स्वतःच म्हणतात की ते चूक आहे. किंदार शर्मा यांचे ते रत्नासारखे गाणे रोशन यांनी स्वरबद्ध केले आहे.

'मेरे खयालों मे आकर गले लग जा मुझे' (तलत)
'जिंदगी किस मोड पर लायी मुझे' ('दिवाली की रात'/तलत)
'सूख गये पलकोंपर आँसू' ('आज की बात'/तलत)
'हैं दिल मे मीलन की आस' ('बिंदिया'/तलत)
'लेहरों पे लेहर' ('छबिली'/हेमंतकुमार, नूतन)
'ऐ मेरे हमसफर' ('छबिली'/नूतन)
'फरिश्तोंकी नगरी मे मै आ गया हूँ' ('हमारी याद आयेगी'/मुकेश आणि मुबारक)
'सोचता हूँ ये क्या किया मैने' ('हमारी याद आयेगी' /लता, मुकेश)
'कभी तनहाईयोंमे यूँ हमारी याद आयेगी' ('हमारी याद आयेगी'/मुबारक बेगम)
'आँखोंमे तेरी याद लिये जा रहा हूँ मै' ('हमारी याद आयेगी'/मुकेश)
'हाल-ए-दिल उनको सुनाना था' ('फरियाद'/सुमन)
'वो देखो देखा देख रहा था पपीहा' ('फरियाद'/सुमन, महेंद्र)

त्यांनी संगीत दिलेल्या चित्रपटांपैकी काही - 'कलियाँ' (बाबा चिश्तींबरोबर), 'सुहाग रात', 'नील कमल', 'दिवाली की रात', 'हमारी बेटी', 'भोला शंकर', 'नंद किशोर', 'गुनाह', 'आज की बात', 'बिंदियाँ', 'डाकू', 'जलदीप', 'छबिली', 'हमारी याद आयेगी', 'फरियाद', इ.

स्नेहल यांच्या एका शेजाऱ्याचा कुत्रा अगदी कर्कश आवाजात भुंकत असतो. आमच्या भेटीच्या वेळी त्याचे हे कर्कश भुंकणे सतत चालू होते. या आवाजाचा त्यांच्या कामावर परिणाम होत असेल का ? दुर्देवाची गोष्ट अशी आहे की सध्याची काही गाणी यासदृश्यच आहेत. भजन हे करमणुकीचे साधन असलेला तो काळ पार बदलून गेलाय.

(समाप्त)

- माणेक प्रेमचंद

('Yesterday's Melodies Today's Memories' या पुस्तकातून.)

NOTE: Among the many things India can be proud about is the wonderful music that was made in the Hindi cinema of yesteryear. Songs that touched (and still touch) the hearts of many millions of people who understand Hindustani. No matter where we were, inside or outside the country, and whether we were old or young, rich or poor, fat or thin, there were songs that kept us enjoying them. Or making life more bearable, at the least. “Yesterday's Melodies Today's Memories” is a biographical salute to all the main singers, composers, and songwriters who put out these melodies, from the start in 1931, till about 1970.

Manek Premchand's second book was “Musical Moments From Hindi Films”, which celebrated 75 years of sound (and music) in Hindi Films. The author next wrote another music book called “Romancing The Song”, which traces the history and changing face of lyrics in Hindi Cinema, right from 1931 till now.

After that, he wrote a third of the biography of the santoor maestro Pandit Shiv Kumar Sharma, outlining in some details the great musician's role in Hindi cinema, both as an instrumentalist and a composer.

His latest book “Talat Mahmood, The Velvet Voice” was released in May 2015. To buy his books, or otherwise write to the author, his email address is manekpremchand@gmail.com